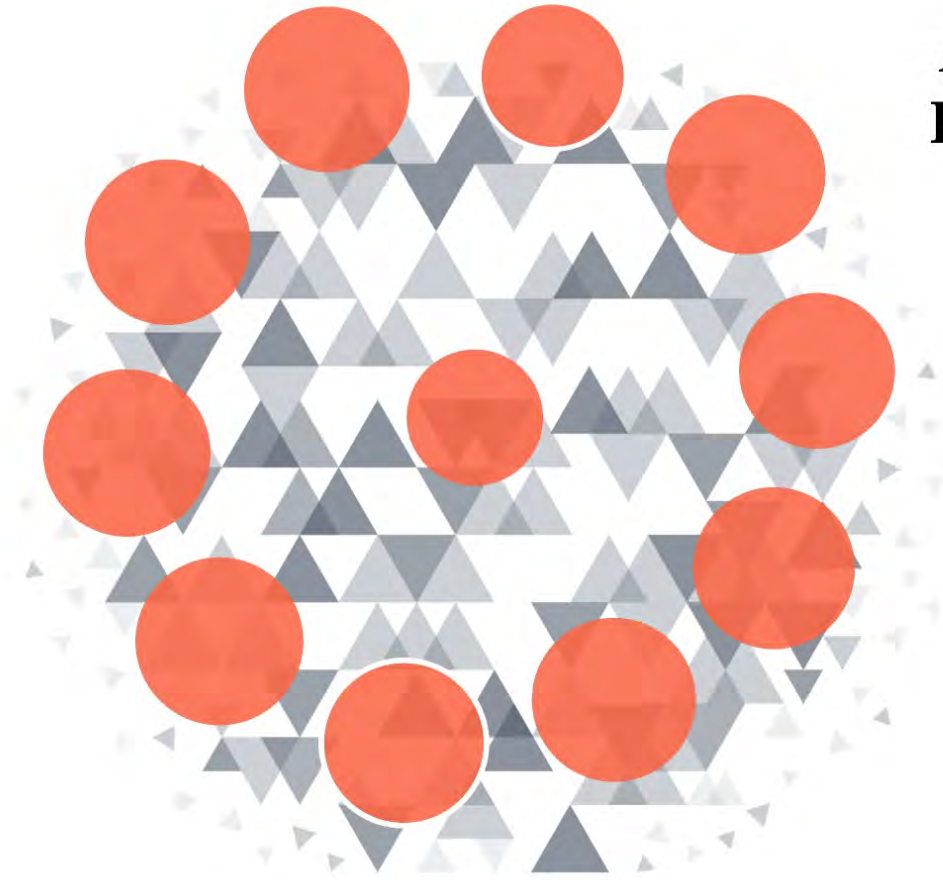

Avrupa Birliği Hukuku'nun Kaynakları ve Avrupa Birliği Hukuk Düzeni

Avrupa Birliği Hukuku

Avrupa, bilimsel ve teknolojik alanlarda geliřmeler gösterirken Birleřik Avrupa dūřüncesi, zamanla siyasi olguya dōnūřüp devletlerin hūkūmet politikalarında bir amaç haline gelmiřtir. Bu amaç dođrultusunda devletler ekonomi, eđitim, sađlık, turizm vb. ortak politikalarını birlikte yūrūtmek, ortak çıkarlar sađlamak, maliyetleri dūřürmek amacıyla birtakım topluluklar kurmuřtur. Topluluklar zamanla devletler üzerinde etkinliđi artırmıř, devletleri ortak politika hedeflerine ulařtırmıřtır.

Öte yandan bu devletler ortak çıkarları dođrultusunda bir araya gelerek birtakım antlařmalar akdetmiř ve antlařmaya taraf olan devletler arasında yūrūrlūđe koymuřtur. Mevcut topluluklar ve akdedilen antlařmaların kaynaklık ettiđi normlar bütünlūđü "sui generis" nitelikli Avrupa Birliđi Hukuku'nun temelini oluřturmaktadır.

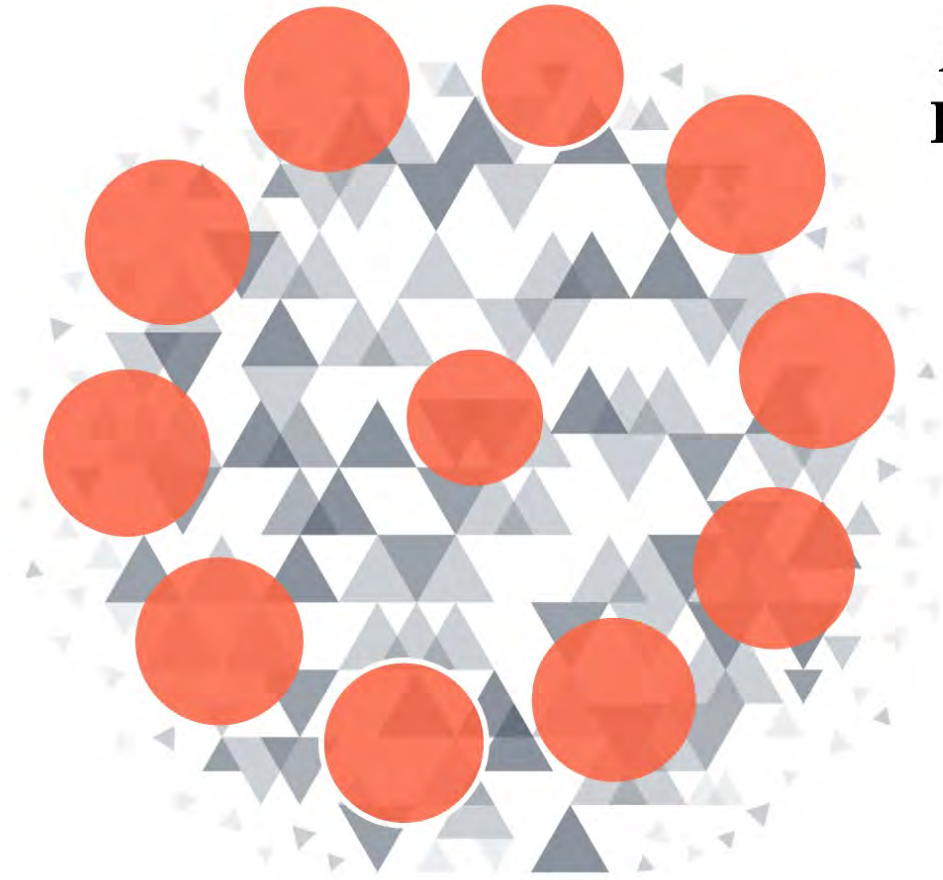

Avrupa Birliği Hukuku'nun Kaynakları ve Avrupa Birliği Hukuk Düzeni

Avrupa Birliği Hukuku'nun Kaynakları

Avrupa Birliği Hukuku'nun kaynakları; asli normlar (birincil kaynaklar) ve türeme normlar (ikincil kaynaklar) olarak ikiye ayrılır. Birincil kaynaklar; Kurucu Antlaşmalar ve Avrupa Birliği Topluluk antlaşmalarının genelini ifade ederken, İkincil Kaynaklar; Birlik organlarının tasarruflarını, üye olmayan ülkelerle yapılan uluslararası antlaşmaları içermektedir. Adalet Divanı tarafından tanınan hukukun genel ilkeleri, Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın içtihatları ise yazılı olmayan birlik kuralları olarak belirlenmektedir.

Avrupa Birliği, genel uluslararası örgütlerden farklı olarak hazırlanan hukuki yapısı ile, üye devletlerin iç hukuk mevzuatında doğrudan etki doğuran bir örgüt olarak kurulmuştur. Avrupa Birliği hukuku, kendi üstünlüğünü üye devletlerin iç hukukuna uygulamaktadır. Bu üstünlüğün doğal sonucu olarak doğrudan etki prensibi ortaya çıkmaktadır.

Avrupa Birliği Hukuku'nun Kaynakları ve Avrupa Birliği Hukuk Düzeni

BİRİNCİL KAYNAKLAR (ASLİ NORMLAR)

KURUCU ANTLAŞMALAR

Maastricht Antlaşması

Avrupa'da ekonomik ve siyasal bütünleşmenin gerçekleştirilmesine yönelik en önemli belgelerdendir. Tam adı Avrupa Birliği Hakkında Antlaşma (ABA) olan bu antlaşma, 7 şubat 1992 tarihinde imzalanıp 1 Kasım 1993 yılında yürürlüğe girmiştir. Avrupa Birliği'nin kurulmasını sağlayan Maastricht Antlaşması, Avrupa'da bütünleşmenin sağlanmasına yönelik olarak köklü nitelikte birçok değişiklik getirmiştir. Maastricht Antlaşması, bir bakıma Avrupa Tek Senedi ile kurucu antlaşmalarda başlayan reform sürecinin bir devamı olarak görülmektedir.

**Amsterdam
Antlaşması**

Amsterdam Antlaşması

Maastricht Antlaşması'nda Hükümetler arası konferansların sürdürülmesine ilişkin bir hükme yer verilmiştir. Avrupa birleşme sürecinin daha ileri bir boyuta taşınacağı öngörülmüştür. 1 Ekim 1997'de imzalanarak 1 Mayıs 1999'da yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması, Maastricht Antlaşması'nın getirdiği yapıyı geliştirme amacıyla Avrupa Birliği'nin kurucu antlaşmalarında önemli değişiklikler öngörmüştür. Amsterdam Antlaşması ile Avrupa Birliği'nin üç sütun üzerine kurulu yapısı muhafaza edilmiş ancak bu sütunlarda bazı değişiklikler yapılmıştır.

**Nice
Antlaşması**

Nice Antlaşması

26 Şubat 2001'de imzalanarak 1 Şubat 2003'te yürürlüğe giren Nice Antlaşması, Avrupa entegrasyon sürecindeki önemli diğer bir gelişme olarak kabul edilmektedir. Nice Antlaşması'nın en önemli amacı, Avrupa Birliği'ni 2004 yılında gerçekleşecek genişleme sürecine hazırlamaktır. Nice Antlaşması, kurucu antlaşmalarda değişiklikler yapmak için gerçekleştirilecek reformlarla Avrupa Birliği'nin genişleme sürecinde karşılaşacağı sorunlara çözüm getirmeyi hedeflemektedir.

**Lizbon
Antlaşması**

Lizbon Antlaşması

1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması'nda AB'nin tüm politikaları tek bir noktada toplanmış, üç sütunlu yapı birleştirilmiştir, "Birlik" kelimesi "Topluluk" kelimesinin yerine kullanılarak Birlik ile Topluluk arasındaki ayrıma son verilmiştir. Avrupa Birliği adı altında tek bir kurumsal çerçeve oluşturulmuştur. AB'nin tüzel kişiliğine ilişkin tartışmalar sona ermiş, AB tek bir tüzel kişiliğe sahip olmuştur. Artık AB Antlaşması'na dayalı olarak hareket eden bir Birlik değil, tüzel kişiliktir. Lizbon Antlaşması'nın ilk hükmü mevcut AB Antlaşması'nda yapılacak değişiklikleri içermektedir.

**Avrupa
Birliği
Anayasası**

Avrupa Birliği Anayasası

İlerleme ve ekonomik bütünleşme sürecini büyük bir ölçüde tamamlayan Avrupa Birliği için siyasal birleşmeyi sağlayacak, uyumsuzlukları önleyecek bir anayasanın oluşturulması düşüncesiyle Devlet Başkanları, Nice Zirvesi'nde Birliğin akıbeti üzerine kapsamlı görüşmelerin başlatılması ve kurucu antlaşmaların etkili bir biçimde revize edilmesi konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Avrupa Birliği Anayasa Taslağı, bir giriş kısmı, dört ana bölüm ve 448 maddeden oluşmaktadır.

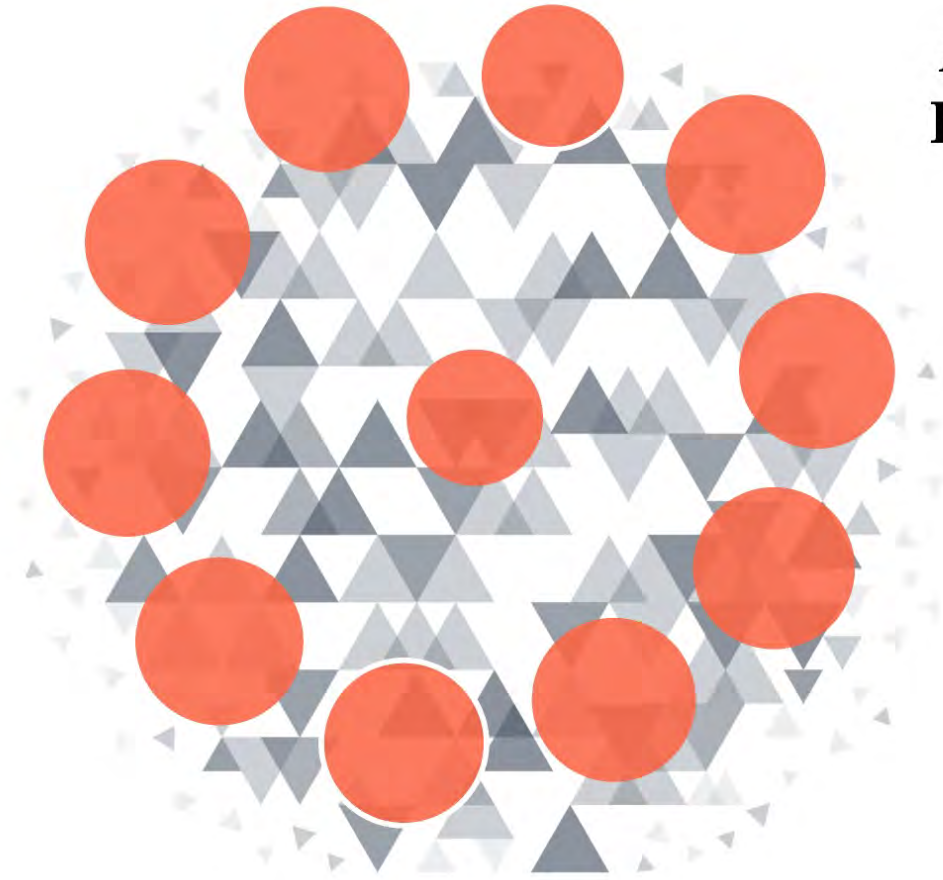
I. Bölüm: Avrupa Birliği'nin tanımı, esas alınan değerler, temel amaçlar, Birliğin kurum ve yetkileri, Birlik vatandaşlığı, Birlik üyeliği ve karar alma mekanizmaları konularını ele almaktadır.

Avrupa
Birliği
Anayasası

II. Bölüm: Nice Zirvesi'nde ilan edilen Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nı içermektedir.

III. Bölüm: Avrupa Birliği'nin başlıca politikaları ve işleyiş biçimine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

IV. Bölüm: Anayasanın daha önceki kurucu antlaşmalar olan ATA ve ABA' yı ilga edeceği ve bu anayasa ile kurulacak olan Avrupa Birliği'nin Avrupa Topluluğu'nun yerine geçeceği ifade edilmektedir.

Avrupa Birliği Hukuku'nun Kaynakları ve Avrupa Birliği Hukuk Düzeni

İkincil Kaynaklar (Türeme Normlar)

Avrupa Birliği hukukunun ikincil mevzuatı, Avrupa Birliği organlarının birincil hukuka dayanarak elde ettiği yetkileriyle oluşturduğu tüm hukuk kurallarını kapsamaktadır. Avrupa Birliği hukukunun ikincil kaynakları, Birlik organlarının Antlaşmalarla verilen yetkileri çerçevesinde, yarı-bağımsız ve hiyerarşik olarak uyguladıkları Antlaşma hükümlerinden sonra gelen hukuktur. İkincil kaynaklar; tüzükler, yönergeler, kararlar ve direktiflerden oluşmaktadır.

Tüzükler

Tüzükler

Tüzükler genel bir kapsam dahilindedir, tüm yönleriyle bağlayıcıdır, üye devletlerde doğrudan doğruya uygulanır. Tüzükler, Toplulukların Resmi Gazetesinde yayınlanarak, bütün üye ülkelerde aynı anda yürürlüğe girer. Üye devletlerin milli organlarını bağlar. Tüzükler, ulusal yasalara ters düşen hükümleri içerseler bile üye devlet mahkemeleri bunları öncelikli olarak uygulamak zorundadır. Tüzükler, ulusal hukukun kaynaklarından olan kanunlarla benzerlik göstermektedir. Tüzükler üye devletlerin ulusal hukukuna etki eder.

Yönergeler

Yönergeler

Avrupa Birliği üyesi ölkelerin mevzuatını bir konuda mutabık hale getirmek için kurucu antlaşmalarda öngörölen şartlara uyularak AB Bakanlar Konseyi ve AB Komisyonu tarafından çıkarılmaktadır.

Yönergeler genellikle üye devletleri muhatap alır ve muhataplarını, tespit edilen amaç ve ilkeler itibariyle bağlarlar. Yönergeye muhatap olan üye devletler, belirlenen süre içerisinde, kendi hukuk düzenlerinin gerekleri açısından uygun görecekleri ulusal düzenleme vasıtasını tespit ederek yönergedeki amaçlar ve ilkeler doğrultusundaki düzenlemeleri iç hukuklarında uygularlar.

Yönergeler, Avrupa Birliği'nin birçok alanda hukuk koyarken başvurduğu uygulamaların başında gelmektedir.

Kararlar

Kararlar

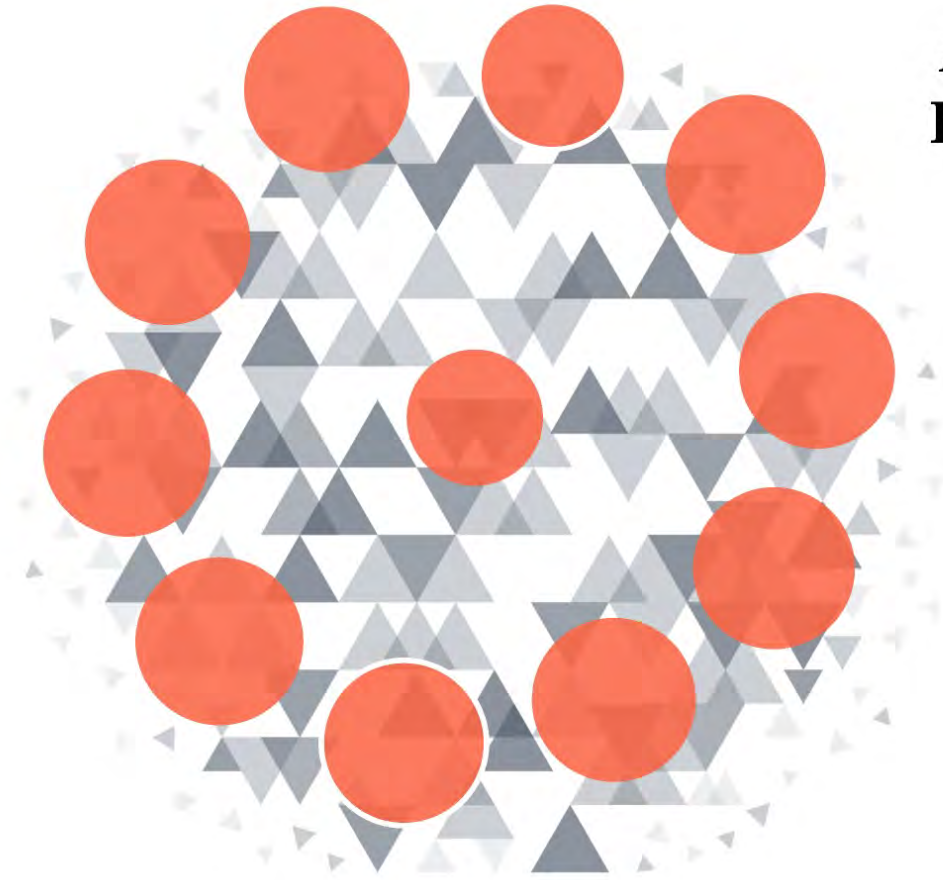
Topluluk kurumlarının aldıkları kararlar olarak ifade edilir. Kararlar hukuki nitelikleri bakımından ikiye ayrılmaktadır. AB Komisyonunun kararlarından bir kısmı Topluluk hukuk kurallarının somut olaylara uygulanmasını tamamlayan, etkileri bireysel düzeyde kalan, mevzuat sayılmayan kararlardır ve bunlar "Bireysel Kararlar" olarak ifade edilmektedir.

Bakanlar Konseyi veya Komisyonunun uygulamada riayet edeceği genel şartları ve izleyeceği genel usulü belirlemek ya da bir hukuki durum belirlemesi yapmak amacıyla aldığı ikinci tür kararlar vardır, bu kararlar ise "Genel Kararlar" olarak ifade edilmektedir. Kararlar yalnızca muhataplarını bağlamaktadır.

Direktifler

Direktifler

Direktifler, yalnızca yönelttikleri üye devletler için bağlayıcıdır. Direktifler üye devletlerin birkaçına veya tüm üye devletlere yöneltilebilmektedir. Direktiflerde belirlenen amaçların vatandaşlara uygulanabilir olmasını sağlamak adına, ulusal yasama organları tarafından bir aktarım işlemi yapılmaktadır; bu sebeple direktifte belirlenen amaçlar bir iç hukuk işlemi ile benimsenmiş kabul edilmektedir. Vatandaşlar, sadece direktif iç hukuka aktarıldığı zaman yasama işlemi tarafından hak kazanmış ve bağlanmış olurlar. Üye devletler sadece direktiflerde belirlenen amaçlar ile bağlı olduğundan, direktifleri iç hukuklarına aktarırken belirli ulusal koşulları dikkate aldıklarında takdir yetkisine sahiptirler.

Avrupa Birliği Hukuku'nun Kaynakları ve Avrupa Birliği Hukuk Düzeni

Yazılı Olmayan Kaynaklar

Hakkında yazılı hukuk kaynaklarında açık bir kural bulunmayan konularda, bu kural uygulanmaktadır. Her iki kaynak arasında uyumsuzluk çıktığında, yazılı kuralın yorumunda yazılı olmayan kaynaklara uygun düşen yorum tercih edilmektedir.

Yazılı Olmayan Kaynaklar; Uluslararası hukukun genel kuralları, bölgesel örf ve âdet hukuku kuralları, hukukun genel ilkeleri, topluluk mahkemelerinin içtihatlarıdır.

**Hukukun
Genel
İlkeleri**

Hukukun Genel İlkeleri

Avrupa Birliği'nde; İnsan hakları koruması, Birlik ve Üye Devlet tasarruflarının yargısal denetiminde temel hak ve özgürlüklerin de norm olarak devreye girmesi, hukukun genel ilkeleri kapsamında ele alınmaktadır. İnsan hakları, hukukun genel ilkeleri doktrini içinde, en önemli maddeyi teşkil etmektedir. Avrupa Birliği Hukuku'nda, Kurucu Antlaşmalar ile ikincil mevzuatın yorumunda, boşlukların doldurulmasında, bir ölçü norm olarak hukukun genel ilkelerine başvurulması, Topluluğun ilk yıllarından itibaren başlamıştır.